

HERBA BLAVA

Polygala calcarea F.W. Schultz

[1837, *Flora (Regensb.)* 20: 752] $2n = 34$

NOMS POPULARS

Alemanys: Kalk-Kreuzblume

Anglès: chalk milkwort

Castellà: lechera amarga

Català: herba blava, herba de la inflamació, angelets, herba de la tos, flor de maig, herba de les pulmonies, blauets.

Holandès: Kalkvleugeltjesbloem

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

Dins les talamiflores, amb pètals i estams inserits sobre el receptacle i no pas sobre el calze, la família de les Poligalàcies es distingeix per tenir el calze no caduc amb més de 3 divisions, estams menys de 11, ser plantes herbàcies, tenir el calze i la corol·la molt irregular, sense esperó i la càpsula comprimida, membranosa, amb dos compartiments cadascun amb una sola llavor. De les prop de 470 espècies de la família, 260 pertanyen al gènere *Polygala*.

Dins el gènere *Polygala* aquest espècie es distingeix per ser una herba de base no llenyosa, tenir els sèpals externs subiguals, ales amb 3-6 nervis que ixen de la base, ramificats, sense formar una franja verdsosa central. També per ser plantes vivaces, ramificades des de la base, i pètals superiors més llargs que la quilla, amb la carúncula amb els 3 lòbuls ben marcats; i fulles basals en roseta, més amples que les caulinars; i

tija amb estolons que acaben amb una roseta de fulles; raïms de 5-10 cm de flors amb ales de 6-7 × 4-5 mm que cobreixen la càpsula de 4.5-5 × 4-4.5 mm, amb ales de 0.43 mm.

L'herba blava és planta vivaç, de soca dura, de sabor herbaci, no amargant, amb nombroses tiges allargades, primes, que agafen direccions diverses, nues a la mateixa base, i de seguida per sobre amb fulles obovals formant una mena de roseta de la qual ixen 2-6 rametes floríferes més dretes, amb fulles alternes menors, lanceolades, estretes. Les flors són d'un blau cel fosc en general però també hi ha mates que les fan rosades o blanques.. Formen raïms terminals poc densos, allargats. La bràctea de la flor ultrapassa el pedicel. Les ales, de 6-8 mm, tenen 3-5 nervis ramificats. La càpsula és alada, més

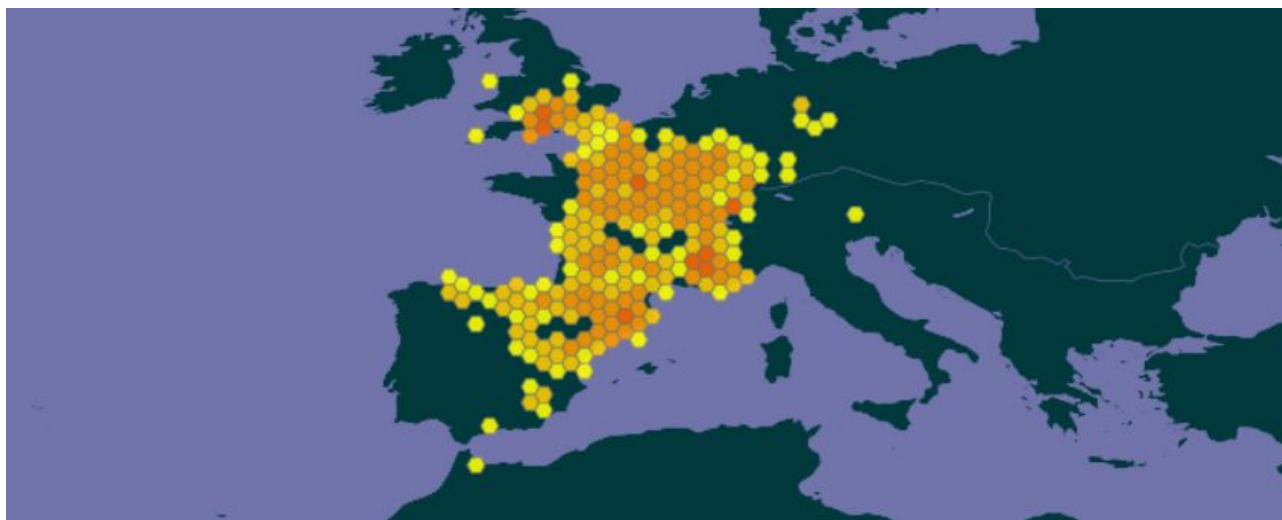
curta i més ampla que les ales. A les flors el sèpal extern posterior fa 2.75-3 × 1.5 mm, és linear lanceolat i glabre com els dos anteriors que fan 2.5-2.75 × 2 mm. Les ales fan 6-7 × 4-5 mm, són asimètriques, oval-el·líptiques, amb els 3-5 nervis anastomosats que ixen de la base. Els pètals superiors fan 6-8 mm, són oblongs-ovats, amb quilla de 5-6 mm, tubular i cresta de 4-4.5 mm, fimbriada. La Càpsula fa 4.5-5 X4-4.5 mm, amb el peu de 0.5-0.75 mm, i és de contorn obcordiforme, poc emarginada, amb ala de 0.25-0.3 mm. Les llavors fan 2-2.25 × 1.25 mm, són cilíndriques el·lipsoidals i tenen alguns tricomes sedosos; la carúncula és trilobada, pilosa a la part

Polygala calcarea: foto MATHILDE
DUVERGER

de dalt, i amb un apèndix membranaci del lòbul senar gairebé nul i els apèndixs parells de 1/3-1/2 la longitud de la llavor.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Polygala calcarea al món, segons GBIF

Es fa als Pirineus, Serralada Cantàbrica, Sistema Ibèric i muntanyes Catalanídiques. Arriba també a la Sierra de Cazorla. A Europa es fa a França, Països Baixos, Anglaterra, zones del NW de Suïssa, i zones occidentals d'Alemanya. Forma colònies als prats sota *Pinus sylvestris* o roures, sobre sòls pobres, margosos, calcaris, no massa humits, sempre amb bona il·luminació.

PROPIETATS MEDICINALS

- anticoagulant
- antiinflamatòria
- antisèptica UE UI
- bronquial
- digestiva
- diürètica
- estomacal
- febrifuga
- hepatoprotectors
- refrigerant
- sudorífica
- sedant

USOS MEDICINALS

- Alzheimer
- annexitis
- asma
- bronquitis
- catarro
- cistitis
- diarrea
- dismenorrea
- faringitis
- febre de nens petits
- flebitis
- flegmes als pulmons
- gasos intestinals
- gastritis
- hepatitis
- hipertensió
- infeccions d'orina
- inflamació intestinal
- mal de cap
- mal al sortir els dents
- mal de panxa (+ comí de prat) (nens molt petits)
- pielonefritis
- prostatitis
- pulmonia (+ fetge de guillot)
- refredat (també en nens petits)
- reuma
- tos
- tos-ferina
- trombosis

Per fer baixar la pressió, i per estar bé en general: farigola (*Thymus vulgaris*) + ruda (*Ruta graveolens*): durant 4 dies. Després: ortigues (*Urtica dioica*), durant 4 dies més. Després, 4 dies més d'herba blava (*Polygala calcarea*) + flor de ginesta (*Sarothamnus scoparius*)
[ANTONI PICOLA I PUJOL]